

**STOŁECZNE CENTRUM
WSPÓŁPRACY OBYWATELSKIEJ**

Jak mierzyć efekty naszych działań, czyli ewaluacja w projekcie społecznym

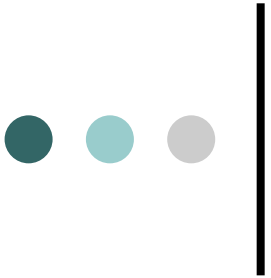
Agnieszka Iwaniak

Warszawa, 10 czerwca 2009 r.

DEFINICJE EWALUACJI

Czy wiesz co to jest ewaluacja?

Istnieje bardzo wiele definicji ewaluacji oto niektóre z nich:

- to systematyczne zbieranie informacji na temat działań, charakterystyki i efektów programu w celu jego oceny, poprawy skuteczności oraz wsparcia procesu decyzyjnego dotyczącego przyszłych działań (*M. Q. Patton*).
- to proces zbierania, analizowania, interpretowania oraz przekazywania informacji na temat skuteczności programów o charakterze społecznym, którego celem jest poprawa sytuacji społecznej. Do badania skuteczności programów należy wykorzystywać metody stosowane w naukach społecznych.

Rossi P.H., Freeman H.E., Lipsey M.W. – "Evaluation. A systematic approach", Sage Publications, Thousand Oaks-London-New Delhi, 1999

Co to jest ewaluacja?

- to systematyczne badanie wartości lub zalet jakiegoś obiektu.

(grupa 12 organizacji zrzeszonych w Joint Committee, 1981 rok)

- to określenie wartości polityki, programu lub projektu w odniesieniu do wcześniej zdefiniowanych kryteriów i w oparciu o odpowiednie informacje

(Komisja Europejska)

Tak więc istotą ewaluacji jest:

- systematyczny proces
- jej praktyczna orientacja
- ukierunkowanie na modyfikacje i usprawnienia
- potrzeba wykorzystania uzyskanych wyników w celu uniknięcia popełnianych w przeszłości błędów i udoskonalenia podejmowanych działań.

Różne podejścia do ewaluacji

- Systematyczne badanie mające dostarczyć obiektywnych danych (przy wykorzystaniu badań socjologicznych, statystycznych, ekonomicznych)

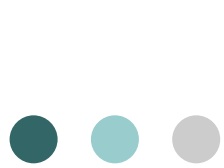

- Partycypacyjny proces stwarzający przestrzeń dla różnych punktów widzenia i dla bezpośredniego uczenia jego uczestników. Poszukiwanie obiektywnej prawdy nie jest nadrzędnym celem

Cele prowadzenia ewaluacji

Głównym celem ewaluacji jest proces edukacyjny.

Dzięki ewaluacji uczymy się jak lepiej planować, wdrażać i oferować społeczeństwu różne programy publiczne i projekty. Ewaluacja nie ma charakteru oceny czy nadzoru.

Po co prowadzić ewaluację ?

Ewaluację można wykorzystywać:

- w **procesach podejmowania decyzji** (decyzje o modyfikacji realizowanych programów, ich kontynuacji i rozwoju, wybór najlepszej alternatywy, testowanie nowych rozwiązań);
- do **uzyskania dowodów** na to, iż program (projekt) wart/nie wart był wsparcia;
- przekonać się, czy program był **skuteczny, efektywny, odpowiedni, użyteczny, trwały**;
- po to, żeby **lepiej rozumieć przebieg i skutki** różnych procesów społecznych, ekonomicznych, technologicznych;
- do celów **public relation**.

Rodzaje i przedmiot ewaluacji

Rodzaje ewaluacji

Kryterium czasu prowadzenia ewaluacji

- ex ante (wstępna),
- okresowa (bieżąca, on-going),
- końcowa,
- ex post (odroczone).

Kryterium celu wykorzystania uzyskanych informacji

- formatywna,
- podsumowująca.

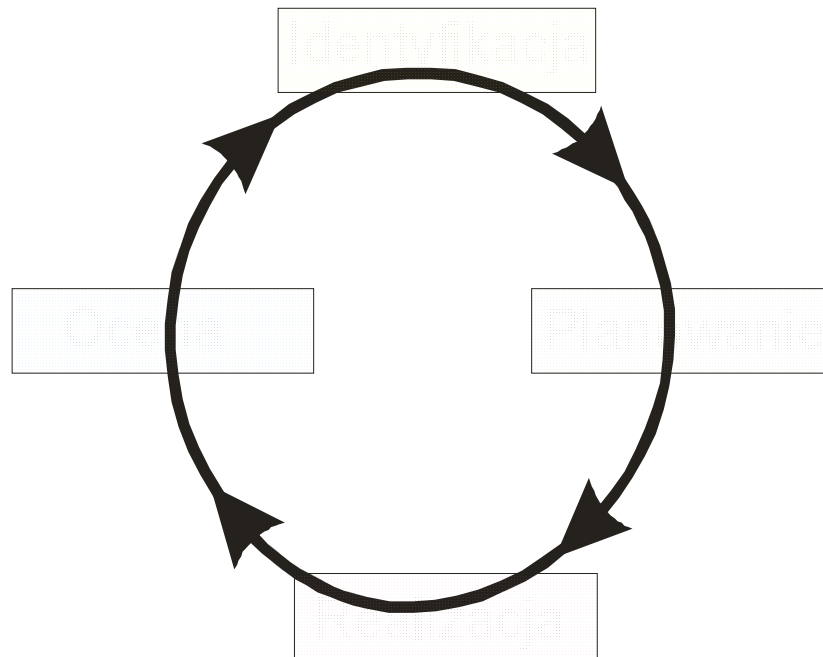
Kryterium sposobu prowadzenia ewaluacji

- zewnętrzna,
- wewnętrzna.

Cykl życia projektu

CYKL ŻYCIA PROJEKTU

Identyfikacja - co chcemy zrobić (etap analizy)

Planowanie - jak to zrobić

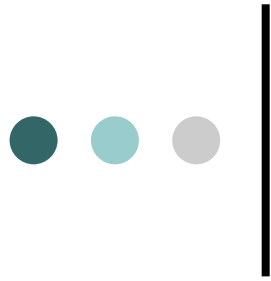
Realizacja - wykonanie

Ocena i zamknięcie - czy to co zamierzaliśmy zostało zrobione

Która ewaluacja czego dotyczy?

- **Ewaluacja ex ante** (wstępna) – prowadzona przed rozpoczęciem działań, ma na celu określenie, czy planowana interwencja jest dobrze zaprojektowana, wykonalna, odpowiednia do potrzeb grupy. Powinna zweryfikować prawidłowość diagnozy i sposobu sformułowania celów.
- **Ewaluacja okresowa** (interim) – prowadzona w trakcie realizacji programu/projektu. Może zawierać elementy ewaluacji formatywnej, jak i podsumowującej. Pozwala na ocenienie, czy nie jest konieczne wprowadzenie zmian w planowanych działaniach. Dlatego też nie powinno się przeprowadzać jej zbyt późno, czasami jest ona przeprowadzana w połowie realizacji danego programu/projektu – ewaluacja mid-term.
- **Ewaluacja końcowa** – prowadzona w momencie kończenia programu. Podobnie jak okresowa, może zawierać elementy ewaluacji formatywnej i podsumowującej.
- **Ewaluacja ex post** (odroczone) – prowadzona dłuższy czas po zakończeniu projektu. Bada jego długoterminowe oddziaływanie, zmianę społeczną, jaka możliwa była dzięki wdrożonym działaniom. Bierze pod uwagę trwałość efektów i ich zasięg.

Która ewaluacja czego dotyczy?

- **Ewaluacja formatywna** (*formative evaluation*) – skupia się na ocenie procesu realizacji działań, sposobu ich wdrożenia. Typowe pytania, na jakie stara się odpowiedzieć to: na ile zrealizowane działania są zgodne z zaplanowanymi, czy ewentualne odstępstwa lub zmiany są uzasadnione; czy program realizowany jest zgodnie z harmonogramem; przez odpowiedni personel; czy poniesione wydatki są zgodne z kosztami zaplanowanymi w budżecie. Prowadzona głównie w celu udoskonalenia programu.
- **Ewaluacja podsumowująca/konkluzywna** (*summative evaluation*) – ocenia przede wszystkim osiągnięcia i rezultaty programu. Typowe pytania: w jakim stopniu zrealizowano zakładane cele, które działania były najbardziej skuteczne, czy wszyscy uczestnicy i beneficjenci skorzystali z programu w jednakowym stopniu; czy pojawiły się jakieś dodatkowe korzyści, czy program nadaje się do replikowania lub kontynuacji.